

Vzdělávací obor:

Dějepis

Očekávaný výsledek učení:

CAS-DEJ-002-ZV9-016

Podílí se na utváření historického významu regionálních kulturních památek s celostátní či mezinárodní hodnotou.

Popis úrovně NA CESTĚ

- Sám nebo s pomocí zjistí, jaké hodnotné objekty se nacházejí v obci či regionu; v ideálním případě se seznámí s fyzickým stavem a historickým významem vybraného hodnotného objektu přímo na místě (např. určí architektonický styl, zjistí stupeň památkové ochrany apod.).
- Prohloubí své porozumění pojmu kulturní památka a kulturní dědictví – zaměří se na prohlášené (národní) kulturní památky nebo památky ze seznamu světového kulturního dědictví, ale také na objekty, které dosud chráněné nejsou; v případě, že objekt není v blízkosti školy, využije ke zkoumání vyučujícím připravené nahrávky, 3D rekonstrukce, aplikaci Google Maps; Visit More apod.
- Prohloubí své porozumění pojmu kulturní památka a kulturní dědictví – popíše nejen, proč jsou objekty považovány za hodnotné, ale také jak se jejich historický význam v minulosti mohl měnit (například hospodářské stavení, které se stalo součástí skanzenu; dům, v němž se narodila významná osobnost a byla zde zřízena pamětní síň; polní kříž, který už vesměs neslouží k náboženským obřadům; tovární budova – dnes výstavní prostor).
- Navrhne řešení, jak s vybraným objektem v budoucnosti nakládat; hodnotu vybraného objektu vyjádří vlastní aktivitou: prezentace či jiná podoba popularizace ve škole nebo na veřejnosti, průzkum veřejného mínění o objektu, úklid v okolí objektu, návrh na jeho prohlášení kulturní památkou apod.

Maroldovo panorama bitvy u Lipan

Autor materiálu: PhDr. Roman Ferstl

Anotace

Dějepisná lekce umožní žákům kriticky vyhodnotit informace a zaujmout poučený postoj k husitskému radikalismu, k jeho vnímání českou společností v průběhu času, a to i prostřednictvím prozkoumání Maroldova panoramatu bitvy u Lipan z roku 1898. Seznámením se s Maroldovým panoramatickým plátnem, plánováním propagace památky v rámci vlastních možností a schopností a pokusem o jeho propagaci vlastním pisatelským výstupem se žáci podílejí na historickém významu unikátního uměleckého díla a uplatňují svůj vliv na popularizaci památky. Lekce rozvíjí základní gramotnost čtenářskou a pisatelskou a žákům umožňuje v bezpečném prostředí vyvářet a vyjadřovat vlastní názory, bezpečně sdílet své pocity a zkušenosti i vidět skutečnosti z různých perspektiv.

Zadání pro žáky

Průběhem lekce žáky provází přiložená prezentace.

1) (slide 1) V úvodní části lekce žáci shrnují své znalosti o husitství, učitel je doplňuje (buď tradiční formou, nebo prostřednictvím edukačního videa) a jsou seznámeni s existencí Maroldova panoramatu bitvy u Lipan.

2) (slide 2) Uvědomění počíná seznamováním s Maroldovým plátnem, žáci pozorují v prezentaci i pracovním listě jednotlivé výjevy a svá pozorování si zaznamenávají.

3) (slide 3) Vyhledají a poznačí si, kde je na plátně Prokop Holý, a vyhledají si a poznamenají základní informace o něm.

- 4) (slide 4) Vyhledají a poznačí si, kde je na plátně Diviš Bořek z Miletínka, a vyhledají si a poznamenají základní informace o něm.
- 5) (slide 5) Žáci se soustředí na četbu úryvku z průvodce po Maroldově panoramatu z roku 1948, zjednodušeně jej do pracovního listu převypráví a pokusí se určit dobu vzniku textu. V krátké diskusi své poznatky o husitském radikalismu obhajují. Následně se zamyslí nad zvýrazněným úryvkem na zobrazeném slidu a pokouší se vysvětlit jeho smysl, tzn. interpretovat text. Pracovní list mají vyplněn.
- 6) (slide 6) Žákům je odtajněna doba vzniku plátna i průvodce a s pomocí časové osy se pokouší vysvětlit, proč lidé na konci 19. století i za komunistické diktatury stranili husitským radikálům.
- 7) (slide 7) Žáci se podrobně seznamují s Maroldovým plátnem jak prostřednictvím prezentace, tak s pomocí vyhledaných online zdrojů. Přemýšlí o možnostech popularizace a propagace památky a vytvoří plán, jak v rámci svých možností a schopností realizují propagaci Maroldova plátna.
- 8) (slide 8) V reflektivní části žáci vytvoří výstup (doplní předloženou propustku), ve kterém se pokusí popsat historický význam Maroldova uměleckého díla.
- 9) Po dohodnutém časovém odstupu žáci prezentují vlastní realizace propagace Maroldova plátna.

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK osobnostní a sociální Vlastní wellbeing KOS-WEL-000-ZV9-001	Aktivně přispívá ke zvyšování osobního wellbeingu (osobní všestranné pohody).	- vytvářím prostředí, kde se žáci cítí bezpečně a jsou schopni sdílet své pocity a zkušenosti, mají na práci adekvátní čas - naplňuji základní předpoklady pro vznik pozitivních vztahů a prostředí důvěry (znám žáky jménem, jednám s nimi konzistentně a předvídatelně, dodržuji dohodnutá pravidla, uznávám vlastní chyby) - komunikuji se žáky s respektem, tj. partnersky, vstřícně a otevřeně; projevuji zájem o každého žáka, nabízím žákům dialog a spolupráci, respektuji sebepojetí, identitu a potřebu autonomie v jednání jednotlivých žáků - pravidelně měním aktivity a činnosti v návaznosti na potřeby žáků
KK k podnikavosti a pracovní Realizace akcí, aktivit a projektů KPP-REA-000-ZV9-001	Realizuje aktivity podle vlastních či skupinových postupů.	- motivuji a vyzývám žáky k přebírání iniciativy v učení i praktickém životě - podporuji žáky a zaměřuji se na práci se zpětnou vazbou a reflexí - žáci oceňují, co se jim povedlo, pojmenovávají, co příště udělat jinak a jak, aby proces řízení a realizace zkvalitnili, pracují s chybou - podporuji ve škole interdisciplinární vzdělávání, které umožňuje žákům vidět věci z různých perspektiv a přicházet s inovacemi myšlenkami - začleňuji inovativní myšlenky a přístupy do svých vzdělávacích aktivit, jsem pro žáky inspirací

Vazba na základní gramotnosti

Název ZG Složka ZG Kód OVU	Znění OVU	Komponenty a vzdělávací strategie
ZG čtenářská a pisatelská Vztah ke čtení a čtenářství, psaní a pisatelství	Oceňuje čtení a psaní jako činnosti pomáhající porozumět světu i sobě samému.	zaměření na dvě komponenty: psaní pro prožitky a sebevyjádření a psaní podle potřeb poznávání a učení

ZGC-VZT-000-
ZV9-001

Metodický komentář pro učitele

Učitel je v této lekci průvodcem a moderátorem diskusí na daná témata, což od něho vyžaduje solidní erudici.

- 1) Diskutujte s žáky o husitství, sledujte, zda žáci rozlišují umírněné a radikální stoupence husitství.
- 2) Seznamte žáky s Maroldovým panoramatickým plátnem.
- 3) Vyzvěte žáky k vyhledávání informací o Prokopu Holém alespoň ve třech zdrojích a diskutujte s nimi o této osobnosti.
- 4) Vyzvěte žáky k vyhledávání informací o Diviši Bořkovi z Miletínka alespoň ve třech zdrojích a diskutujte s nimi o této osobnosti.
- 5) Diskutujte s žáky o úryvku z komunistického průvodce a posuďte s nimi relevanci tvrzení o existenci demokracie v 15. století.
- 6) Odtajňte žákům dobu vzniku plátna i průvodce a vedte s nimi diskusi, kdy, kdo a proč strnil a strání husitským radikálům.
- 7) Sledujte vyhledávání online zdrojů, dbejte na porovnávání a kritické hodnocení informací. Vedte žáky k pečlivému plánování.
- 8) Seznamte žáky s pojmem „národní kulturní památka“.
- 9) Vedte a komentujte prezentace žákovských výstupů, vysvětlete žákům, že i v případě rozhodnutí nenavrhnout památku na národní kulturní památku musí své rozhodnutí podložit argumenty, moderujte závěrečnou diskusi, vyzvěte žáky, ať ocení sebe i spolužáky za činnosti i výstupy při jednotlivých aktivitách.
- 10) Doporučuje se, aby žáky vybrané nejpopulárnější propustky učitel digitalizoval a sdílel kupř. na školních sociálních sítích.
- 11) Moderujte žákovské prezentace jejich propagačních realizací.

Schéma Maroldova panoramatu je v prezentaci a žáci jej mají i v pracovním listu.¹

Popis ověřování

Učitel průběžně sleduje pracovní postupy žáků při plnění jednotlivých úkolů, sleduje, jak se žákům daří argumentovat v průběhu diskusí, a dává zpětnou vazbu. Na závěr shrnuje, čeho si žáci nejvíce považují na Maroldově panoramatu a jak by se angažovali v jeho popularizaci.

V rámci oborového OVU učitel ověřuje:

- Jakým způsobem se žák seznámil se zkoumanou památkou?
- Jestli a jak popsal vzhled a posoudil její stav?
- Zda vyjádřil hodnotu zkoumané památky vlastní aktivitou, vlastním výstupem?
- Jestli a jak popsal nebo v diskusích argumentoval, jak se význam památky v minulosti měnil a proč?

Při naplňování OVU KK a ZG učitel ověřuje:

- Jestli žák bezpečně sdílel své pocity a názory? (KOS-WEL)
- Jak pracoval se zpětnou vazbou?

¹ *Průvodce bitvy u Lipan*. Online. Moravská zemská knihovna. 1948. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:86af2a40-5756-11e7-bfb1-005056827e52?page=uuid:ec1cb910-7d3a-11e7-b92d-005056827e51>. [cit. 2025-08-05].

- Zda porovnal svůj plán na propagaci památky s plánem na propagaci skrze sociální sítě (exitkou) a určil shody i rozdíly obou plánů?
- Jestli se soustředil pouze na historický význam památky, nebo pracoval i s její uměleckou hodnotou? (KPP-REA)
- Zda a jak využil při psaní nově získaných a kriticky zhodnocených informací? (ZGC-VZT)

Zdroje

Wikipedie: *Otevřená encyklopedie: Bitva u Lipan (panoráma)* [online]. c2025 [citováno 5. 08. 2025]. Dostupný z WWW: <[https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Bitva_u_Lipan_\(panor%C3%A1ma\)&oldid=24928464](https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Bitva_u_Lipan_(panor%C3%A1ma)&oldid=24928464)>

Maroldovo panoráma Na Výstavišti. Online. Na výstavišti. 2025. Dostupné z: <https://navystavisti.cz/areal/maroldovo-panorama/>. [cit. 2025-08-05].

Maroldovo panoráma. Online. Art Antiques. 2018. Dostupné z: <https://www.artantiques.cz/maroldovo-panorama>. [cit. 2025-08-05].